

Sygn. akt II CSK 732/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku A. Z. - T. i Z. T.

przy uczestnictwie E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością  
w P.

o ustanowienie służebności przesyłu,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym  
w Izbie Cywilnej w dniu 20 grudnia 2018 r.,  
skargi kasacyjnej uczestnika postępowania  
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.  
z dnia 12 maja 2017 r., sygn. akt II Ca [...],

**uchyła zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi  
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania i orzeczenia  
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Wnioskodawcy Z. T. i A. Z. T. domagali się odpłatnego ustanowienia na rzecz uczestnika E. sp. z o.o. bliżej opisanej służebności przesyłu w zakresie naziemnej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV i naziemnej linii niskiego napięcia 0,4 kV usytuowanych na ich nieruchomości położonej w miejscowości S..

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Ś. uwzględnił ten wniosek i ustanowił bliżej opisaną służebność przesyłu za wynagrodzeniem w kwocie 9 988 zł. Nie uwzględnił podniesionego przez przedsiębiorcę przesyłowego zarzutu nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, w drodze zasiedzenia przez Skarb Państwa w związku z wybudowaniem i korzystaniem z opisanej infrastruktury przesyłowej od lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku przez poprzedników prawnych uczestnika - państwowe przedsiębiorstwa energetyczne.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 12 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację uczestnika postępowania. Podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji i uzupełnił je przez wskazanie, że linia niskiego napięcia 0,4 kV została wybudowana w 1956r, a linia średniego napięcia 15 kV w 1964 r. Zaaprobował także pogląd prawny Sądu pierwszej instancji, że podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności przez Skarb Państwa był nieskuteczny i nie niweczył żądania wnioskodawców, albowiem niedopuszczalne było ustalenie w rozpatrywanej sprawie zasiedzenia służebności na rzecz podmiotu (Skarbu Państwa), który nie uczestniczył w tym postępowaniu.

W skardze kasacyjnej uczestnik postępowania zarzucił naruszenie art. 609 i 610 w zw. z art. 510 k.p.c. Domagał się uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z ustaleń stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego postanowienia wynika, że przedmiotowe linie energetyczne zostały wybudowane w 1956 r. i 1963 r. przez ówczesne państwowe przedsiębiorstwa energetyczne na gruncie

stanowiącym własność prywatną. Grunt ten w zakresie niezbędnym do korzystania z urządzeń przesyłowych, został objęty w posiadanie przez te podmioty w złej wierze. Urządzenia były nieprzerwanie eksploatowane w celu dostarczania odbiorcom energii elektrycznej, zatem termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści podobnej do służebności przesyłu przez Skarb Państwa (z uwagi na tak zwaną zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, wywodzonej z ówczesnego brzmienia art. 128 k.c.) upłynął w dniu 1 stycznia 1985 r. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2016 r., III CZP 101/15 (OSNC 2017, nr 2, poz. 18), zgodnie z którym, w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została już uprzednio nabyta w drodze zasiedzenia przez jego poprzednika prawnego (Skarb Państwa), niebiorącego udziału w sprawie.

W uzasadnieniu przytoczonej uchwały trafnie argumentuje się, że przedsiębiorca przesyłowy, podnosząc w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu, zarzut jej zasiedzenia, broni się przed żądaniem właściciela nieruchomości, argumentując, że doszło już do nabycia tego ograniczonego prawa rzeczowego przez tego przedsiębiorcę lub przez inną osobę, co oznacza, iż żądanie jest bezzasadne albo bezprzedmiotowe. Taki zarzut ma charakter obronny (defensywny); jest reakcją na działanie wnioskodawcy i zmierza wyłącznie do ubezszkolenia jego żądania. W tej sytuacji, zważywszy na istotę oraz procesową funkcję zarzutu obronnego, bezzasadne i nieracjonalne jest wymaganie, aby przedsiębiorca zainicjował nowe, odrębne postępowanie nieprocesowe o stwierdzenie zasiedzenia służebności (art. 609 i 610 k.p.c.). Jest to konieczne wtedy, gdy zainteresowany zamierza uzyskać tytuł prawny skuteczny *erga omnes*. Brak jednak podstaw do nieuwzględnienia podniesionego zarzutu zasiedzenia, skoro uczestnik przeciwstawia żądaniu wnioskodawcy uprawnienie, które powstało *ex lege* i nie wymaga konstytutywnej decyzji sądu albo innego organu. Rozpoznanie tego zarzutu stanowi przesłankę rozstrzygnięcia dotyczącego istoty sporu między uczestnikami postępowania, nie wiąże zatem

osób niebiorących udziału w sprawie, a w związku z tym ich prawa nie zostają w żaden sposób naruszone.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji (art. 398<sup>15</sup> § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

jw